

Зауваження
до звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи
освітньої програми «Право» спеціальності 081 Право з підготовки магістрів
у Харківському національному університеті імені Г.С. Сковороди
(справа А-19-0018-233)

Ознайомившись із наданим експертною групою звітом за результатами акредитаційної експертизи освітньої програми «Право» з підготовки магістрів, вважаємо, що більшість зазначених сильних і слабких сторін освітньої програми будуть слугувати нам для подальшого її удосконалення. Разом з тим зауважуємо таке.

Щодо недоліків, встановлених експертною групою за критерієм 2 «Структура та зміст освітньої програми», маємо вказати наступне.

1. Щодо невідповідності кількості кредитів дисциплін за вибором студента.

У ст. 62 ЗУ «Про вищу освіту» встановлена кількість кредитів дисциплін за вибором студента, що складає 25 % від загального об'єму ОП. Водночас ОП, що акредитувалась, передбачає на 0,56 % менше встановленої кількості. Даний недолік не є суттєвим, адже, по-перше, така кількість кредитів можлива за принципу академічної свободи (витяг з протоколу засідання вченої ради ХНПУ імені Г.С. Сковороди № 3 від 24 квітня 2018 року) та не становить значної невідповідності законодавчій вимозі, і, по-друге, реальна кількість аудиторних годин дисциплін за вибором студентів становить близько 30 % від загального обсягу аудиторного навантаження за ОП, що акредитувалась, що є навіть більшим за мінімум відповідно до ст. 62 ЗУ «Про вищу освіту».

2. Щодо суперечностей у структурно-логічній схемі.

Вивчення, відповідно до навчального плану, дисципліни “Верховенство права” у 2 семестрі не суперечить структурно-логічній схемі, адже за навчальною програмою ґрунтується на попередньо здобутих знаннях теорії права, матеріального і процесуального права. Акумулюючи юридичні доктрини і практику, вона є принциповою основою для підготовки та захисту магістерського дослідження та супроводжує його написання, яке відбувається у другому семестрі. Водночас дисципліни “Право соціального захисту”, “Проблеми захисту екологічних прав” та ін. є передусім навчальними курсами практичного блоку підготовки магістрів з актуальних та проблемних питань соціального захисту, екологічних прав та ін. Вважаємо, що даний недолік не можна визнати суттєвим.

3. Щодо невідповідності окремих елементів ОП предметній області визначеної для неї спеціальності.

Експертною групою у звіті було вказано, що наявність у навчальному плані на 2019-2020 н.р. навчальних дисциплін “Педагогіка”, “Психологія”, “Філософія” освіти” (Цикл загальної підготовки), а також “Методика викладання правових дисциплін” (Цикл дисциплін вільного вибору студентів “Право”), які становлять разом 16 кредитів ЄКТС, свідчить про значну кількість освітніх компонентів, які за своїм змістом мають сумнівний зв'язок зі спеціальністю “081

Право". Маємо відзначити, що з урахування того, що загальний обсяг ОП становить 90 кредитів, то відсоток вказаних навчальних дисциплін передбачає лише 14,4 % від загального обсягу навчального навантаження, що не можна вважати суттєвим. При цьому означені дисципліни формують в магістра необхідні для виконання професійних обов'язків soft skills і мають прямий зв'язок зі спеціальністю "081 Право", адже професія юриста є людиноцентрованою професією, яка передбачає широке застосування психолого-педагогічних компетентностей для формування у населення правової свідомості, культури.

Експертною групою у звіті було вказано, що ОП не містить дисциплін кримінального або адміністративного циклів, що суттєво звужує предметну область ОП та не відповідає переліку посад, де може бути працевлаштований випускник цієї ОП. Відсутність вказаних дисциплін не звужує переліку посад, де може бути працевлаштований випускник ОП, що акредитувалась. Вказані посади за класифікатором професій є загальними для випускників ОР «Магістр» зі спеціальності 081 «Право» та працевлаштування за цими посадами не може виключатись через незазначення у додатку до диплому дисциплін кримінального або адміністративного циклів, які є обов'язковими для освітнього рівня бакалавр права. Відмова працевлаштування за такою підставою є дискримінаційною.

Вважаємо, що означені недоліки щодо невідповідності окремих елементів ОП предметній області визначеної для неї спеціальності є не суттєвими. Відповідно, за цим критерієм виставлення оцінки «Е» не відповідає фактичній ситуації та показникам аналізу.

Щодо недоліків, встановлених експертною групою за критерієм 4 «Навчання і викладання за освітньою програмою», маємо вказати наступне.

1. Щодо невідповідності буквеної оцінки її змісту.

Оцінка, виставлена експертною групою за даним критерієм, не є чіткою. За буквеним оцінюванням вказана літера «Е». Водночас за змістом оцінювання, вказано «ОП загалом відповідає критерію 4 з недоліками, що не є суттєвими», що згідно п. 7 розділу 1 Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, відповідає літері «В». Вважаємо, що у такому разі тлумачення остаточного оцінювання має здійснюватись за змістовним критерієм, який, по-перше, розкриває сутність вивчення експертами питань навчання і викладання за ОП, що акредитувалась, по-друге, йде другим (кінцевим) висновком у звіті за вказаним критерієм.

2. Щодо невідповідності силабусів уніфікованій формі ЗВО.

У недоліках експертною групою вказана відсутність уніфікації форми та змісту силабусів, незважаючи на затверджене положення. Маємо відзначити, що силабус є новим навчальним документом в освітньому процесі та процес його підготовки потребує значною практики опрацювання. Варто відзначити, що у Методичних рекомендаціях для експертів Національного агентства щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми, затверджених рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти протокол від 29 серпня 2019 р. № 9, вказується, що даний критерій не вимагає обов'язкової наявності силабусів, однак їх наявність буде розглядатися як сильна

перевага. Відповідно, сама наявність силабусів не може бути винесена в якості недоліку при оцінюванні ОП.

3. Щодо слабкої реалізованості інтернаціоналізації ЗВО.

Серед недоліків експертною групою була окреслено, те, що за ОП відсутня системна практика навчання, викладання та проведення наукових досліджень, пов'язаних з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти. Маємо вказати, що у Методичних рекомендаціях для експертів Національного агентства щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми, затверджених рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти протокол від 29 серпня 2019 р. № 9, від ЗВО вимагається «продемонструвати, що навчання, викладання і наукові дослідження пов'язані із визначеною інституційною політикою та стратегією інтернаціоналізації, а сам зміст освіти, де це є застосовним, передбачає ознайомлення із сучасними досягненнями світової науки у відповідній галузі». У представлених експертам робочих програмах навчальних дисциплін у списках літератури переважної більшості освітніх курсів наявні іноземні (європейські) джерела спеціалізованої наукової літератури. Такі навчальні курси як “Проблеми захисту екологічних прав” та “Верховенство права” передбачають широке опанування іноземної наукової літератури та міжнародних документів, зокрема, актів Європейського Союзу. Експертній групі було надано у вигляді сертифікатів підтвердження того, що науково-педагогічні працівники проходять стажування за кордоном, що свідчить про здійснення інтернаціоналізації освіти. Варто зауважити, що у вказаних Методичних рекомендаціях для експертів не зазначається, що така практика має бути системною. Відповідно, вважаємо цей недолік несуттєвим.

4. Щодо відсутності дисципліни “Українська мова як іноземна”.

Експертна група у звіті вказує наступне: «Відсутня дисципліна “Українська мова як іноземна”, хоча на ОП навчаються іноземні здобувачі вищої освіти, зважаючи на це необхідно внести корективи до навчальних планів». Означена позиція є справедливою з боку експертної групи. Водночас її не можна віднести до недоліку ОП, адже у відповідній таблиці звіту вона за своїм змістом сформульована в якості рекомендації удосконалення у контексті Критерію 4. Крім того, згідно Наказу Ректора ХНПУ імені Г.С. Сковороди «Про забезпечення вивчення української мови іноземними студентами і аспірантами» від 22 лютого 2019 р. http://smc.hnpu.edu.ua/files/Nakazy_2018_2019/Nakaz_HNPU_34_od_22022019.pdf поглиблене вивчення української мови іноземними студентами за ОР «Магістр» проводиться на основі окремих контрактів, як платних послуг у галузі освіти.

Відповідно, за цим критерієм виставлення оцінки «Е» не відповідає фактичній ситуації та показникам аналізу.

Ректор

І. Прокопенко